

بررسی برخی از شاخص‌های جمعیتی شهرستان نهاوند طی یک دوره‌ی چهل‌ساله (۱۳۷۵-۱۳۳۵)

کاووس احمدوند
کارشناس ارشد علوم اجتماعی

مقدمه:

مسئله‌ی ازدیاد جمعیت و به تبع آن ظهور مسائل مختلف اجتماعی، از مشکلات امروز جهان و از جمله کشور ماست. گرچه رشد جمعیت جهان در حال حاضر رو به کاهش است، ولی طبق پیش‌بینی‌های سازمان ملل ۱۳۰ سال طول خواهد کشید تا رشد جمعیت جهان کاملاً متوقف شود. یعنی زمانی که جمعیت جهان به ۱۰/۵ میلیارد نفر رسیده باشد.

این در حالی است که جهان امروز قادر نیست نیازهای اساسی بیش از نیمی از جمعیت خود را در کشورهای رو به توسعه و حتی در بعضی از جوامع توسعه‌یافته برطرف کند. علاوه بر این، فقر، سوء تغذیه، عدم بهداشت، اعتیاد، فحشا و ... دامنگیر بسیاری از مردم جهان امروز شده است. به عبارت دیگر، در حالی که تنش‌های اجتماعی ناشی از این فشارهای جمعیتی در تمامی وجوه زندگی بشر رخنه کرده است، کم و کیف جرم‌ها و تشنجات ناشی از «پرجمعیتی» در مراکز شهری جهان افزایش یافته است.

بررسی آثار اجتماعی بیانگر این واقعیت است که جمعیت و مباحث آن محور اصلی مطالعات علوم اجتماعی را تشکیل می‌دهند. زیرا در بسیاری از موارد دست‌مایه و ابزار مطالعه در قلمرو دانش‌های جامعه‌شناسی، اقتصاد، سیاست، مردم‌شناسی و سایر علوم اجتماعی را در اختیار پژوهشگر می‌گذارد. آمار و داده‌های جمعیتی هم‌چنان که سرمنشأ علوم اجتماعی هستند، غایت و هدف مطالعات آن‌ها نیز شمرده می‌شوند. بنابراین رسیدن به شناخت صحیحی از جمعیت و چندوچون آن و به تبع آن تأمین رفاه و آسایش مادی و معنوی افراد جامعه می‌تواند و باید مقصد نهایی علوم اجتماعی باشد.

بی‌شک ارزیابی نیازها در زمینه‌ی تغذیه، مسکن، بهداشت، کار، تجهیزات اجتماعی و فرهنگی و غیره بدون شناسایی و دریافت صحیحی از جمعیت، اهمیت عددی و ترکیب و توزیع آن در روستاها و شهرها عملی نخواهد بود.

ذکر این نکته ضروری است که نیازها و حوائج انسان‌ها بر حسب سن آنان بسیار متفاوت است. نیاز افراد کم‌تر از بیست سال اغلب تحصیلی است. نیاز بزرگسالان، بیش‌تر کار و شغل است و نیاز افراد سال‌خورده تأثیرپذیر از دوران بازنشستگی است. این مسائل ما را مجبور می‌کند تا به مطالعه‌ی شاخص‌های جمعیتی و تحولات آن بر حسب ویژگی‌های سن، جنس، سواد، فعالیت و ... بپردازیم.

با توجه به تحولات جمعیت شهرستان نهاوند در طی چهل سال گذشته، مقاله پیش روی به بیان تحولات برخی از ویژگی‌های جمعیتی نظیر: رشد جمعیت، ترکیب سنی، ترکیب جنسی، توزیع جغرافیایی جمعیت، بُعد خانوار و تراکم جمعیت، سواد و میزان فعالیت‌ها پرداخته است. به این امید که اطلاعات و آمارهای جمعیتی ارائه شده مورد استفاده همشهریان علاقه‌مند قرار گیرد.

الف- رشد جمعیت

به‌طور تقریب طی چهل سال مورد نظر جمعیت شهرستان حدود یازده درصد از سهم جمعیتی استان همدان را به خود اختصاص داده است. همان‌گونه که در جدول شماره‌ی (۱) ملاحظه می‌شود بالاترین رشد جمعیت این شهرستان مربوط به فاصله‌ی دو سرشماری ۶۵-۵۵ با ۳/۷۵ درصد بوده است.

این دهه مصادف با پیروزی انقلاب اسلامی و تغییر نگرش‌ها در خصوص مسائل باروری بوده است. به‌طوری که عده‌ای افزایش موالید را تشویق می‌کردند و کنترل آن را مغایر با موازین اسلامی می‌دانستند. سیاست‌های دولت نیز در جهت تشویق افزایش موالید سوق داده می‌شد.

کم‌ترین میزان رشد جمعیت در این دوره مربوط به دهه‌ی ۷۵-۶۵ است با ۱/۰۲ درصد رشد سالیانه. زیرا در این دهه مردم و مسئولین جامعه به فکر کنترل موالید افتادند و تبلیغات وسیعی در این زمینه به‌عمل آمد. در نتیجه‌ی این تبلیغات و به موازات آن بروز مشکلات اقتصادی، جمعیت به‌طور نسبی کنترل شد و نتایج آن در سرشماری ۱۳۷۵ کاملاً مشهود و محسوس است. (جدول شماره‌ی ۱)

ب- توکیب سنی جمعیت:

بر اساس نتایج حاصله از سرشماری سال ۱۳۷۵، ۴۲/۶ درصد از جمعیت شهرستان در گروه سنی زیر ۱۵ سال قرار دارد که در مقایسه با کل کشور (۳۹/۵ درصد) و استان همدان (۴۰/۹ درصد) نشان‌دهنده‌ی جوان بودن جمعیت شهرستان است. ولی در قیاس با دهه‌های قبلی که درصد جمعیت زیر ۱۵ سال از اولین سرشماری تا سرشماری ۱۳۶۵، به‌ترتیب ۴۶/۶، ۴۹/۷، ۴۸/۴، ۴۸/۴، ۴۷/۹ درصد بوده است، جمعیت زیر ۱۵ ساله‌ی شهرستان در آخرین سرشماری روند روبه کاهش را نشان می‌دهد. جدول شماره‌ی (۲) نشانگر گروه‌های سنی شهرستان به تفکیک سال‌های مورد بررسی است.

ج- نسبت جنسی :

معمولاً نسبت جنسی با تقسیم تعداد مردان یک جمعیت بر تعداد زنان همان جمعیت محاسبه می‌شود. نسبت جنسی یک جمعیت تا حد زیادی بستگی به مرگ و میر نسبی مردان و زنان دارد. «مهاجرت» در مناطقی که چشم‌گیر باشد، در نحوه توزیع سنی و جنسی مهاجرین آن به داخل و خارج، تأثیرگذار خواهد بود.

جنگ‌های بزرگ معمولاً باعث کاهش نسبت جنسی به علت مرگ و میر بیش‌تر و قابل ملاحظه‌ی مردان می‌شود. همین‌طور جمعیت‌هایی که مردان مهاجر بیش‌تری را به خود می‌پذیرند، از نسبت جنسی بالاتری برخوردارند. نسبت جنسی در هنگام تولد تقریباً در بیش‌تر کشورهای جهان در حدود ۱۰۵ مولود پسر در مقابل ۱۰۰ مولود دختر است. بر اساس نتایج حاصله از سرشماری سال ۱۳۷۵، نسبت جنسی برای کل کشور ۱۰۳، استان همدان ۱۰۲/۴ و برای شهرستان نهاوند ۱۰۲/۸ گزارش شده است. جدول شماره‌ی (۳) روند تغییرات نسبت جنسی را طی دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد.

با نگرش سطحی به این جدول ملاحظه می‌شود نسبت جنسی در سال ۱۳۳۵، ۱۰۵/۵ بوده که تقریباً حالت طبیعی (نرمال) داشته است. ولی در سال ۱۳۴۵ این نسبت به ۱۱۱/۶ رسیده است. این نسبت حکایت از مهاجرپذیری مردان دارد. در آخرین سرشماری (۱۳۷۵) نسبت جنسی به ۱۰۲/۸ کاهش یافته است که مهاجرفرستی مردان شهرستان را نشان می‌دهد. (جدول شماره‌ی ۳)

د- توزیع جمعیت به تفکیک نقاط شهری، روستایی و عشایری

بر اساس نتایج حاصله از سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۷۵، از کل جمعیت شهرستان (۱۸۴۱۶۰ نفر) تعداد ۶۷۵۷۹ نفر یا به عبارت دیگر ۳۶/۷ درصد از

جمعیت در نقاط شهری و تعداد ۱۱۶۵۵۵ نفر یا به عبارتی $۶۳/۳$ درصد در نقاط روستایی و تعداد ۲۶ نفر یا $۰/۰۱\%$ در نقاط غیر ساکن سکونت داشته‌اند.

جدول شماره‌ی (۴) توزیع جمعیت شهرستان را به تفکیک نقاط شهری و روستایی در طول دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد. همان‌گونه که در این جدول آمده است جمعیت شهرنشین از $۲۷/۵$ درصد در سال ۱۳۳۵ به $۳۶/۷$ درصد در سال ۱۳۷۵ افزایش پیدا کرده که در مقایسه با جمعیت شهرنشین کل کشور و استان همدان که به ترتیب $۶۱/۳$ درصد و $۴۸/۳$ درصد گزارش شده، دارای درصد پایین‌تری است.

اما جمعیت روستانشین شهرستان در سال ۱۳۷۵، $۶۳/۳$ درصد بوده که نسبت به جمعیت روستانشین کل کشور و استان همدان که به ترتیب $۳۸/۳$ درصد و $۵۱/۷$ درصد گزارش شده از درصد بالاتری برخوردار است. (جدول شماره‌ی ۴)

هـ- بُعد خانوار و تراکم جمعیت

در سال ۱۳۷۵ از تعداد ۳۴۱۸۳۵ خانوار ساکن در استان همدان، تعداد ۳۸۴۲۶ خانوار آن، یا به عبارتی $۱۱/۲$ درصد خانوارهای استان، در این شهرستان سکونت داشته که از این تعداد ۱۵۰۰۴ خانوار، یا به عبارتی ۳۹ درصد خانوارها، در نقاط شهری و تعداد ۲۳۴۲۲ خانوار و یا ۶۱ درصد خانوارها در نقاط روستایی، ساکن بوده‌اند. بر همین اساس بُعد خانوار شهرستان $۴/۷۹$ نفر، نقاط شهری $۴/۵۰$ نفر و نقاط روستایی $۴/۹۷$ نفر در هر خانوار به‌طور متوسط گزارش شده است.

تراکم جمعیت استان در سال ۱۳۷۵ حدود ۸۶ نفر در هر کیلومتر مربع و تراکم جمعیت شهرستان در این سال ۱۲۶ نفر در هر کیلومتر مربع گزارش شده است. جدول شماره‌ی ۵ روند تغییرات بُعد خانوار شهرستان را در دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد. همان‌گونه که در این جدول ملاحظه می‌شود بُعد خانوار در ابتدای دوره‌ی مورد بررسی

(سال ۱۳۳۵) با انتهای دوره‌ی بررسی (۱۳۷۵) تفاوت چندانی ندارد و تقریباً در یک سطح است. ولی در دوره‌های میانی یعنی سال‌های ۴۵، ۵۵ و ۶۵ بُعد خانوار در حال افزایش بوده است. (جدول شماره‌ی ۵)

و- وضعیت سواد

بر اساس نتایج حاصله از سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۷۵ تعداد افراد شش ساله و بیش‌تر شهرستان ۱۵۸۵۹۳ نفر بوده که از این تعداد ۱۲۳۶۳۶ نفر باسواد و تعداد ۳۴۹۷۵ نفر بی‌سواد بوده‌اند. به عبارت دیگر، درصد باسوادان از کل افراد شش ساله و بیش‌تر شهرستان، ۷۷/۹۵ بوده است.

بر همین اساس تعداد جمعیت شش ساله و بیش‌تر نقاط شهری ۵۹۴۲۳ نفر بوده است. از این تعداد ۴۹۴۳۸ نفر باسواد و تعداد ۹۹۸۵ نفر بی‌سواد بوده‌اند. به عبارت دیگر، درصد باسوادان آن ۸۳/۱۹ بوده است.

در نقاط روستایی کل جمعیت شش ساله و بیش‌تر ۹۹۱۵۴ نفر بوده است. از این تعداد ۷۴۱۹۲ نفر باسواد، یا به عبارت دیگر، ۷۴/۸۱ درصد باسواد گزارش شده است.

نسبت باسوادی کل کشور ۷۹/۵۱ درصد و نسبت باسوادی استان همدان ۷۷/۲۶ درصد گزارش شده است. با مقایسه‌ی ارقام شهرستان با کل کشور و استان همدان، به این نتیجه می‌رسیم که نسبت باسوادی در کل شهرستان نسبت به کل کشور ۱/۲ درصد کم‌تر و نسبت به استان همدان ۰/۷ درصد بیش‌تر بوده است.

جدول شماره‌ی (۶) روند تغییرات سواد را در شهرستان در طول دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد. در ابتدای دوره (۱۳۳۵) درصد باسوادی شهرستان ۱۰/۴۵ درصد و در پایان دوره (۱۳۷۵) این نسبت به ۷۷/۹۵ درصد رسیده است. (جدول شماره‌ی ۶)

ز- فعالیت و اشتغال

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۷۵، تعداد کل جمعیت ده‌ساله و بیش‌تر شهرستان ۱۳۵۹۶۱ نفر بوده‌است. از این تعداد ۴۹۴۷۹ نفر از نظر اقتصادی فعال و یا به عبارت دیگر ۳۶/۳۹ درصد جمعیت ده‌ساله و بیش‌تر فعال بوده‌اند. از تعداد کل فعالان اقتصادی شهرستان ۴۳۰۷۵ نفر شاغل و ۶۴۰۴ نفر بیکار جویای کار گزارش شده‌است. به عبارت دیگر نرخ اشتغال شهرستان ۸۷/۱ درصد و نرخ بیکاری ۱۲/۹ درصد است. بنابراین شهرستان نهاوند بالاترین نرخ بیکاری را در مقایسه با کل استان همدان به خود اختصاص داده‌است. از جمعیت ده‌ساله و بیش‌تر کل کشور و استان همدان به ترتیب ۳۵/۳۱، ۳۵/۶۳ درصد از نظر اقتصادی فعال‌است. از مقایسه‌ی نرخ فعالیت شهرستان با کشور و استان نتیجه‌گیری می‌شود که جمعیت فعال شهرستان نسبت به کل کشور و استان به ترتیب ۱/۰۸ و ۰/۷۶ درصد بیش‌تر است. (جدول شماره‌ی ۷)

جدول شماره ۱- حجم و روند رشد جمعیت شهرستان به تفکیک نقاط شهری و روستایی

نرخ رشد بین سال‌های ۶۵ و ۷۵	۱۳۷۵		نرخ رشد بین سال‌های ۵۵ و ۶۵	۱۳۶۵		نرخ رشد بین سال‌های ۴۵ و ۵۵	۱۳۵۵		نرخ رشد بین سال‌های ۳۵ و ۴۵	۱۳۴۵		۱۳۳۵		زمان نقاط جزایری
	مرد	زنان		مرد	زنان		مرد	زنان		مرد	زنان	مرد	زنان	
۱/۰۲	۱۰۰	۱۸۴۱۶۰	۳/۷۵	۱۰۰	۱۶۶۴۴۸*	۱/۹۶	۱۰۰	۱۱۹۴۹۵	۲/۵۹	۱۰۰	۹۸۱۱۲	۱۰۰	۷۶۱۸۸	شهرستان
۲/۸	۳۸/۷	۶۷۵۷۹۰**	۵/۹	۳۱/۴	۵۲۲۶۵	۲/۱۲	۲۴/۷	۲۹۵۰۹	۱/۳۲	۲۴/۳	۲۳۹۲۲	۲۷/۵	۲۰۹۷۲	نقاط شهری
۰/۲	۶۳/۴	۱۱۶۵۵۵	۲/۴	۶۸/۶	۱۱۴۱۸۳	۱/۹	۷۵/۳	۸۹۹۸۶	۳/۰۴	۷۵/۷	۷۴۴۹۰	۷۲/۵	۵۵۲۱۶	نقاط روستایی
-	۰/۰۱	۲۶	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	نقاط غیرساکن

*- جمعیت شهرستان در سرشماری سال ۱۳۶۵، ۱۳۶۵، ۱۷۲۶۹۲ نفر بوده است که به علت انترج دهستان خزل غربی، جمعیت شهرستان ۱۶۶۴۴۸ نفر شده است. بنابراین رشد جمعیت بین دو سرشماری ۶۵-۵۵ بر اساس جمعیت ۱۷۲۶۹۲ نفر محاسبه شده است.

** - رقم ۶۷۵۷۹ نفر مربوط به جمعیت شهرهای نهانزد و فیروزان است که جمعیت فیروزان ۲۴۱۵ نفر بوده است. این منطقه در سرشماری قبلی (۱۳۶۵) جزو مناطق روستایی بوده، لذا حدود ۰/۴ درصد رشد جمعیت مناطق شهری مربوط به تبدیل روستای فیروزان به شهر فیروزان است و رشد واقعی مناطق شهری بدون احتساب جمعیت فیروزان ۲/۲ است.

جدول شماره ی ۱- میزان باسوادی شهرستان به تفکیک جنسیت و نقاط شهری ، روستایی

۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	۱۳۳۵	جنسیت		زمان								
					مرد	زن									
زن	مرد	مرد	زن	مرد	مرد	مرد	مرد	مرد	وزن	نقاط جغرافیایی					
۷۸/۱	۸۳/۶	۷۷/۸	۲۶/۲	۶۹/۱	۵۶/۲	۱۷	۵۱/۶	۳۴/۴	۷/۶	۳۱/۳	۱۹/۹	۳/۸	۱۶/۸	۱۰/۴	نقاط شهری
۸۷/۸	۸۷/۵	۸۳/۲	۵۷/۷	۷۶/۱	۶۷/۳	۴۳/۶	۶۴/۸	۵۴/۳	۴۴/۷	۵۱/۵	۳۸/۵	۱۲/۱	۳۹/۴	۲۵/۴	نقاط روستایی
۸۸/۱	۸۱/۳	۷۴/۸	۳۵	۶۵/۹	۵۱/۱	۷/۵	۴۶/۹	۲۷/۴	۱/۵	۲۴/۳	۱۳/۴	۰/۳	۸	۴/۳	

جدول شماره ی ۷- روند تغییرات نرخ‌های فعالیت ، اشتغال و بیکاری در شهرستان

۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	۱۳۳۵	زمان
۱۳۵۹۷۲	۱۳۲۵۸۸	۷۸۶۱۷	۶۲۵۰۹	۴۸۷۹۲	مناقص‌های فعالیت
۴۹۴۹۰	۴۲۹۳۴	۳۶۸۷۵	۲۷۱۳۹	۲۱۶۱۷	جمعیت ده ساله و بیش‌تر
۸۶۴۸۲	۸۹۶۵۴	۴۱۸۰۲	۳۵۳۷۰	۲۷۱۱۳	جمعیت فعال
۶۴۰۴	۷۰۷۹	۱۹۱۹	۳۳۸۸	۳۷۵	جمعیت بیکار جوان‌های کار
۴۳۰۸۶	۳۵۸۵۵	۳۴۹۵۶	۲۴۷۵۱	۲۱۳۰۴	جمعیت شاغل
۳۶/۴	۳۲/۴	۴۶/۸	۴۳/۴	۴۴/۳	نرخ فعالیت
۸۷/۱	۸۳/۵۱	۹۴/۸	۹۱/۲	۹۸/۳	نرخ اشتغال
۱۲/۹	۱۶/۴۸	۵/۲	۸/۸	۱/۷	نرخ بیکاری

خلاصه و نتیجه گیری:

□ جمعیت شهرستان طی دوره‌ی مورد بررسی (۱۳۳۵-۱۳۷۵) حدود $2/41$ برابر شده و از ۷۶۱۸۸ نفر در سال ۱۳۳۵ به ۱۸۴۱۶۰ نفر در سال ۱۳۷۵ رسیده است. با توجه به رشد $1/02$ درصد جمعیت شهرستان در فاصله‌ی سال‌های ۶۵ تا ۷۵ زمان دو برابر شدن جمعیت شهرستان از ۱۸ سال (در فاصله سرشماری‌های ۵۵ تا ۶۵) به $68/6$ رسیده است که از میانگین کشوری (که با رشد $1/4$ در سال، مدت دو برابر شدن جمعیت ۵۰ سال می‌شود) وضعیت بهتری دارد. جمعیت شهرستان یک دوره‌ی مهاجر فرستی را طی سال‌های ۵۵-۴۵ و یک دوره‌ی مهاجرپذیری محدود را طی دوره‌ی ۶۵-۵۵ و مهاجر فرستی دیگر را در دوره‌ی ۷۵-۶۵ پشت سر گذاشته است.

□ برابر داده‌های سرشماری سال ۱۳۷۵ رشد جمعیت شهرستان کاهش چشم‌گیری داشته و از رشد سالانه‌ی $3/75$ (در دوره‌ی ۶۵-۵۵) به $1/02$ (در دوره‌ی ۷۵-۶۵) رسیده است. علت عمده‌ی این کاهش را می‌توان به کنترل میزان مولید در سال‌های اخیر دانست. روندی که در تمام استان‌های کشور دیده می‌شود. نکته‌ی قابل توجه این که رشد مناطق شهری در دوره‌ی (۶۵-۷۵) $2/6$ درصد و رشد مناطق روستایی $0/2$ درصد اعلام شده که با وجود بالا بودن میزان باروری در مناطق روستایی، رشد جمعیت این مناطق پایین‌تر از نقاط شهری است. علت عمده‌ی آن را می‌توان مهاجرت روستا به شهر دانست، که باعث بالا رفتن رشد مناطق شهری و کاهش رشد مناطق روستایی شده است.

□ از نظر ترکیب سنی، $42/6$ درصد از جمعیت شهرستان در گروه سنی کم‌تر از ۱۵ سال قرار دارد که در مقایسه با کل کشور ($39/5$ درصد) و استان همدان ($40/9$) جمعیت شهرستان از کل استان و کل کشور جوان‌تر است.

- نسبت جنسی شهرستان در سال ۱۳۳۵ (۱۰۵/۵) تقریباً حالت طبیعی دارد، ولی این نسبت در سال ۱۳۷۵ به ۱۰۲/۸ رسیده که نشان‌دهنده‌ی مهاجر فرستی مردان شهرستان است.
- توزیع جمعیت شهرستان نشانگر آن است که جمعیت شهرنشین شهرستان از ۲۷/۵ درصد (در سال ۱۳۳۵) به ۳۶/۷ درصد (در سال ۱۳۷۵) افزایش یافته است که البته در مقایسه با میانگین جمعیت شهرنشین کل کشور و استان همدان که به ترتیب (۶۱/۳) درصد و (۴۸/۳) درصد) گزارش شده رقم پایین تری را نشان می‌دهد.
- بُعد خانوار شهرستان در ابتدای دوره‌ی مورد بررسی (۴/۷ در سال ۱۳۳۵) با انتهای دوره (یعنی ۴/۸ در سال ۱۳۷۵) تفاوت چندانی ندارد و تقریباً در یک سطح است. ولی در دوره‌های میانی یعنی سال‌های ۴۵، ۵۵ و ۶۵ بُعد خانوار در حال افزایش بوده است.
- درصد باسوادی در شهرستان از ۱۰/۴۵ (در سال ۱۳۳۵) به ۷۷/۹ (در سال ۱۳۷۵) رسیده است. چنان‌چه این رقم را با نسبت باسوادی کل کشور و استان همدان مقایسه کنیم، نسبت باسوادی شهرستان ۱/۲ درصد کم‌تر از کل کشور و ۰/۷ درصد از استان همدان بیش‌تر است.
- از جمعیت ده‌سال و بیش‌تر شهرستان، ۳۶/۳۹ درصد از نظر اقتصادی فعال هستند که در مقایسه با جمعیت فعال کل کشور (۳۱/۳۵) و استان همدان (۳۵/۶۳) به ترتیب ۱/۰۸ و ۰/۷۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. نرخ بیکاری شهرستان بر اساس آخرین سرشماری (۱۳۷۵) ۱۲/۹ درصد است که از میانگین کل کشور و استان همدان بیش‌تر است.

منابع :

- ۱- احمدوند ، کاووس، (۱۳۶۶) ، عوامل اقتصادی ، اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر باروری شهر نهاوند ، پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد
- ۲- تقوی ، نعمت‌الله (۱۳۷۹) ، جمعیت و تنظیم خانواده ، تبریز ، انتشارات جامعه پژوه و دانیال ، چاپ پنجم
- ۳- آوسل ، لوئی (۱۳۷۴) ، جمعیت شناسی تحلیلی ، صمد کلانتری ، اصفهان ، انتشارات مانی ، چاپ اول
- ۴- شیخی ، محمد تقی (۱۳۶۸) ، در زمینه‌ی جامعه شناسی جمعیت ، تهران ، نشر آرام ، چاپ اول
- ۵- مرکز آمار ایران (۱۳۷۵) ، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن کل کشور ، استان همدان و شهرستان نهاوند
- ۶- مرکز آمار ایران (۱۳۶۵-۱۳۳۵) نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهرستان نهاوند